

Protocol grensoverschrijdend gedrag

Op IKC De Triangel willen we dat kinderen zich veilig voelen. We willen een sfeer waarin iedereen zich prettig en gezien voelt en waarin kinderen zich vanuit veiligheid kunnen ontwikkelen.

Conflicten en ruzies kunnen we niet altijd voorkomen. Kinderen leren immers ook van het oplossen van ruzies en conflicten. We vinden het belangrijk dat kinderen leren om op een goede manier voor zichzelf op te komen en hun grenzen aan te geven. Door met elkaar in gesprek te gaan, leren kinderen woorden te geven aan wat zij voelen en nodig hebben. Ook leren we kinderen om duidelijk aan te geven wanneer een ander over hun grens gaat en dat zij de grens van een ander respecteren.

Preventief en proactief werken

Op IKC De Triangel werken we veel vanuit een preventieve en proactieve aanpak. Iedere week besteden we tijdens de lessen van de methode Kwink aandacht aan de sociaal-emotionele ontwikkeling. Kinderen krijgen hiermee taal om zichzelf duidelijk te maken, hun gevoelens en behoeften te verwoorden en voor zichzelf op te komen. Ook leren zij hoe zij kunnen omgaan met bijvoorbeeld boosheid, verdriet en conflicten.

Daarnaast vinden we het belangrijk dat kinderen elkaar goed leren kennen en dat iedereen zich onderdeel voelt van de school. Tijdens verschillende activiteiten op het gebied van kunst en cultuur brengen we kinderen groepsdoorbroken met elkaar in contact. Op deze manier werken we niet alleen aan de ontwikkeling van kinderen, maar ook aan het samen zijn en het creëren van een fijne school.

We houden daarnaast zicht op hoe kinderen zich voelen en hoe zij zich binnen de groep en de school bewegen. We gebruiken hiervoor onder andere vragenlijsten en sociogrammen. Hiermee brengen we in beeld hoe kinderen hun welbevinden en veiligheid ervaren en met wie zij graag spelen. Deze informatie helpt ons om vroegtijdig signalen op te pakken en waar nodig actie te ondernemen.

Binnen de school is ook een anti-pestcoördinator aanwezig. Deze persoon is bekend bij de kinderen en is aanspreekbaar wanneer kinderen zich niet veilig voelen, zich buitengesloten voelen of te maken krijgen met pestgedrag.

Door deze verschillende onderdelen met elkaar te verbinden, proberen we als school preventief en proactief bij te dragen aan een fijn en veilig pedagogisch klimaat.

Grensoverschrijdend gedrag

Toch kan het voorkomen dat kinderen grensoverschrijdend gedrag laten zien. Dit kan verschillende oorzaken hebben en kan in verschillende situaties ontstaan. Voor deze situaties is dit protocol geschreven.

Het is belangrijk om te realiseren dat gedrag door verschillende mensen verschillend kan worden ervaren en geïnterpreteerd. Wat voor de ene leerkracht grensoverschrijdend gedrag is, kan door een ander anders worden beoordeeld. In die zin is de beoordeling van gedrag deels subjectief. Door in dit protocol zo concreet mogelijk te beschrijven wat we onder grensoverschrijdend gedrag verstaan en welke stappen we nemen, proberen we hierin meer duidelijkheid en eenduidigheid te creëren.

Te allen tijde is het uitgangspunt dat we samen met ouders werken aan de veiligheid en het gewenste gedrag van onze leerlingen. Een goede relatie en, waar nodig, regelmatig contact met elkaar dragen hieraan bij. De ernst en aard van het gedrag bepalen welke interventie nodig is.

De hieronder beschreven stappen vormen de reguliere opbouw.

Wanneer de veiligheid van leerlingen, medewerkers of andere betrokkenen ernstig of direct in gevaar komt, kan de directeur afwijken van de reguliere opbouw en direct een passende zwaardere interventie inzetten of het bevoegd gezag inschakelen. Hierbij handelt de school conform het geldende protocol Schorsing en Verwijdering van Stichting OPOZ.

Aanpak grensoverschrijdend gedrag groep 1 t/m 4 en groep 5 t/m 8

We maken een onderscheid in onze aanpak met betrekking tot grensoverschrijdend gedrag in de onderbouw (groepen 1 t/m 4) en in de bovenbouw (groepen 5 t/m 8).

In groep 1 t/m 4 ligt de nadruk op begeleiding, het herstellen van de situatie en het aanleren van gewenst gedrag. Vanaf groep 5 verwachten we van leerlingen meer verantwoordelijkheid voor hun eigen gedrag en kunnen daar, naast begeleiding en herstel, ook consequenties aan worden verbonden.

Time in – groep 1 t/m 4

In de onderbouw kan er voor een time in gekozen worden door de leerkracht. Een time-in is een kort moment waarin een kind samen met de leerkracht uit de situatie stapt. De leerling krijgt de gelegenheid om tot rust te komen en samen met de leerkracht te bespreken wat er is gebeurd. We kijken wat de leerling nodig heeft om weer verder te kunnen en hoe het gedrag hersteld kan worden. Waar mogelijk keert de leerling daarna terug naar de groep.

Time-out groep 1 t/m 8

Een time-out zetten we in wanneer gedrag niet stopt na een waarschuwing of wanneer de rust en veiligheid van de leerling zelf, andere leerlingen of medewerkers in het geding is. Het doel van een time-out is om de situatie te stoppen, rust te creëren en de leerling de gelegenheid te geven om tot zichzelf te komen. Een time-out is kort en heeft niet als doel om een leerling te straffen.

De leerling wordt tijdelijk uit de situatie gehaald en blijft hierbij onder toezicht van een medewerker. De manier waarop een time-out wordt uitgevoerd, kan verschillen per bouw en wordt afgestemd op de leeftijd en de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerling.

Na de time-out wordt met de leerling besproken wat er is gebeurd, welk gedrag niet passend was, welke grens is overschreden en wat nodig is om weer aan te sluiten bij de groep. Waar nodig wordt aandacht besteed aan herstel, bijvoorbeeld door het aanbieden van excuses of een andere passende herstelactie. Ook worden duidelijke verwachtingen uitgesproken over het gedrag dat daarna van de leerling wordt verwacht.

Bij jonge kinderen sluiten we hierbij vooral aan bij wat zij op sociaal-emotioneel gebied al kunnen. Zij zijn nog volop aan het leren hoe zij met emoties, grenzen en conflicten kunnen omgaan. Door hen hierin te begeleiden, helpen we hen stap voor stap om verantwoordelijkheid te leren nemen voor hun gedrag.

Gele kaart

Een gele kaart wordt gegeven bij herhaald grensoverschrijdend gedrag of afhankelijk van de ernst van het grensoverschrijdend gedrag per direct. De kaarten blijven 20 schoolweken staan, vanaf het moment dat de kaart (geel of oranje) wordt gegeven.

De gele kaart wordt gegeven nadat er overleg is geweest met de adviseur onderwijs en kwaliteit en de directeur. In gezamenlijkheid wordt besloten of er een gele kaart wordt gegeven. Als de gele kaart wordt gegeven dan informeert de leerkracht de ouders/verzorgers van de leerling.

Een gele kaart houdt in dat een leerling tijdelijk buiten de eigen groep of op een andere passende plek binnen de school werkt, totdat er een gesprek met ouders is geweest waarin er afstemming zal plaatsvinden over het voorkomen van herhaling.

Na het krijgen van een gele kaart volgt een gesprek met de ouders, leerkracht, adviseur onderwijs en kwaliteit en/of directie. In dit gesprek worden de zorgen besproken en worden nieuwe, concrete afspraken gemaakt om het gedrag te verbeteren. Het gesprek heeft als doel herhaling te voorkomen.

Na dit gesprek volgt in een kleinere setting een gesprek met de leerling waarin met elkaar gedragsafspraken en eventueel aanvullende onderwijs- en ondersteuningsbehoeften worden ingevuld.

Na twee keer een gele kaart volgt een oranje kaart.

Oranje kaart

Een oranje kaart wordt gegeven wanneer er twee gele kaarten zijn gegeven. Een oranje kaart kan gezien worden als laatste waarschuwing voordat er overgegaan wordt tot schorsing.

Bij het geven van een oranje kaart worden dezelfde stappen gevolgd als bij de gele kaart.

Schorsing

Wanneer het gedrag ondanks ingezette interventies en ondersteuning niet verbetert, kan een schorsing aan de orde zijn. In de groepen 5 t/m 8 is de reguliere opbouw dat na twee gele kaarten en een oranje kaart een schorsing kan volgen.

Een schorsing is een formele maatregel. De directeur kan, afhankelijk van de ernst en aard van de situatie, besluiten om een schorsing aan het bevoegd gezag voor te leggen. Een schorsing wordt altijd door of namens het bevoegd gezag van Stichting OPOZ opgelegd.

Een leerling kan voor maximaal vijf schooldagen worden geschorst, ook wanneer het voornemen bestaat om de leerling van school te verwijderen.

De schorsing is erop gericht om, samen met ouders en betrokken professionals, de tijd te nemen om de situatie te beoordelen en afspraken te maken over het vervolg. Daarnaast maakt een schorsing duidelijk dat ernstig grensoverschrijdend gedrag niet kan worden geaccepteerd.

Informereren eventuele betrokkenen

Ouders/verzorgers worden betrokken op een manier die past bij de leeftijd van de leerling, de ernst van het gedrag en de frequentie waarmee het gedrag voorkomt.

- Bij leerlingen uit groep 1 en 2 worden ouders/verzorgers geïnformeerd wanneer een time-out is ingezet.
- Bij leerlingen uit groep 3 en 4 worden ouders/verzorgers geïnformeerd wanneer time-outs structureel voorkomen, wanneer sprake is van een patroon of wanneer de ernst van de situatie daar aanleiding toe geeft.
- Bij leerlingen uit groep 5 t/m 8 worden ouders/verzorgers op dezelfde manier geïnformeerd wanneer time-outs structureel voorkomen, wanneer sprake is van een patroon of wanneer de ernst van de situatie daar aanleiding toe geeft. Wanneer een gele kaart wordt gegeven, worden ouders/verzorgers altijd geïnformeerd. Dit geldt ook voor een oranje kaart.
- Wanneer een schorsing aan de orde is, worden ouders/verzorgers volgens de stappen en afspraken uit het protocol Schorsing en Verwijdering van Stichting OPOZ geïnformeerd.

Wanneer een ander kind schade of nadeel heeft ondervonden van het grensoverschrijdende gedrag, worden de ouders/verzorgers van deze leerling geïnformeerd over wat er is gebeurd en welke stappen school heeft gezet. Ook wordt besproken of er nog iets nodig is om de situatie voor de leerling goed af te sluiten. Hierbij wordt rekening gehouden met de privacy van de betrokken leerling.

De leerkracht maakt van een time-out een korte notitie in het leerlingdossier. Bij een gele kaart, oranje kaart of schorsing worden de gebeurtenis, de gemaakte afspraken en de vervolgstappen vastgelegd in ParnasSys onder het kopje incidenten-registratie.

Voorbeelden grensoverschrijdend gedrag en aanpak in groep 1 t/m 4

Grensoverschrijdend gedrag kan er zijn in verschillende vormen; verbaal of fysiek:

- Storend roepen of geluiden maken in de groep, door bijvoorbeeld expres door het lokaal te lopen, rare geluiden te maken of tegen dingen aan te slaan of schoppen.
- Het kapot maken van dingen door bijvoorbeeld een deur te hard dicht te slaan, met dingen te gooien of expres door te scheuren.
- Weglopen voor de leerkracht, respectloos gedrag en brutaal gedrag laten zien.
- Met opzet andere leerlingen of de leerkracht bezeren en uitschelden.

De leerkracht beoordeelt of er sprake is van grensoverschrijdend gedrag en welke interventie op dat moment passend is. Bij twijfel of bij ernstiger gedrag vindt overleg plaats met de intern begeleider, adviseur onderwijs en kwaliteit en/of directeur.

In de onderbouw zijn er bij grensoverschrijdend gedrag meerdere keuzes die door de leerkracht gemaakt kunnen worden om een leerling kenbaar te maken dat het gedrag niet getolereerd wordt, namelijk een time in of een time out. Dit is afhankelijk van de grens die overschreden is en welke oplossing het meest passend is volgens de visie van de groepsleerkracht.

Een time in of time out wordt in de groepen 1 t/m 4 afhankelijk van de ernst van het gedrag als volgt gegeven:

Uit de situatie:

- plaatsen binnen de groep, dus uit de kring of uit de hoek op een plek om even tot rust te komen om na te denken: time in. Daarbij zal duidelijk worden uitgelegd welk gedrag de leerling heeft laten zien, welk effect dit heeft gehad/ kan hebben op de ander of op de groep en wat de consequentie nu voor dit kind is.

Wanneer de time in voorbij is, bespreekt de leerkracht met de leerling welke verwachtingen het heeft van de leerling op dit moment. De leerkracht zal de periode hierna alert zijn op gewenst gedrag en dit non-verbaal complimenteren.

Uit de situatie:

- plaatsen buiten de groep, dit kan op de gang zijn op een stoeltje waarbij de deur open is en de leerling in het zicht blijft. Dit noemen we een time out.

De leerling krijgt een zandloper mee; hiermee wordt de tijd van de time out bepaald. Daarbij zal duidelijk worden uitgelegd welk gedrag de leerling heeft laten zien, welk effect dit heeft gehad/ kan hebben op de ander of op de groep en wat de consequentie nu voor dit kind is.

Wanneer de time out voorbij is, bespreekt de leerkracht met de leerling welke verwachtingen het heeft van de leerling op dit moment. De leerkracht zal de periode hierna alert zijn op gewenst gedrag en dit non-verbaal complimenteren en een notitie hiervan plaatsen in het leerlingvolgsysteem.

Uit de situatie:

- plaatsen bij een andere groep tot het volgende pauzemoment. Tijdens het pauzemoment kan er dan met deze leerling afspraken worden gemaakt over de verwachting van de rest van de dag. Op het moment dat de veiligheid voor de andere leerlingen in het gedrang komt, wordt er overlegd met IB en/of directie over de plaats en duur.

Wanneer het ondanks ingezette interventies niet lukt om de veiligheid binnen school te waarborgen, wordt overlegd met de intern begeleider en/of directeur over de vervolgstap.

Voorbeelden grensoverschrijdend gedrag en aanpak in groep 5 t/m 8

Grensoverschrijdend gedrag kan er zijn in verschillende vormen; verbaal of fysiek:

- Herhaaldelijk storend roepen of geluiden maken in de groep, door bijvoorbeeld expres door het lokaal te lopen, rare geluiden te maken of tegen dingen aan te slaan of schoppen. Wat is de consequentie?

Een leerling krijgt een time-out. Op een rustige plek komt de leerling tot zichzelf, onder toezicht van onderwijs (ondersteunend) personeel. Het gedrag en de oorzaak hiervan wordt daarna besproken met de leerling. Ook wordt er duidelijk gemaakt dat dit niet geaccepteerd kan worden. Er wordt bekeken of er nog een excuus of herstelopdracht nodig is.

Bij herhaling van bovenstaand gedrag binnen een bepaalde periode, kan de school ervoor kiezen om (direct) een gele of daaropvolgend een oranje kaart toe te kennen.

De leerling werkt tijdelijk buiten de eigen groep op een passende plek binnen de school. Met ouders wordt op kort termijn een gesprek gepland om (de oorzaak) van het gedrag en de consequenties hiervan te bespreken. Samen wordt gekeken welke interventies nodig zijn om herhaling te voorkomen. Na dit gesprek is de leerling weer welkom in de klas.

- Het kapot maken van spullen: Tegen spullen aan schoppen, slaan etc. of bijvoorbeeld een deur hard dichtslaan, met dingen gooien of iets expres doorscheuren. Wat is de consequentie?

Een leerling krijgt een time-out. Op een rustige plek komt de leerling tot zichzelf, onder toezicht van onderwijs (ondersteunend) personeel. Het gedrag en de oorzaak hiervan wordt daarna besproken met de leerling. Ook wordt er duidelijk gemaakt dat dit niet geaccepteerd kan worden. Er wordt bekeken of er nog een excuus of herstelopdracht nodig is.

Bij herhaling van bovenstaand gedrag binnen een bepaalde periode, kan de school ervoor kiezen om (direct) een gele of daaropvolgend een oranje kaart toe te kennen. De leerling werkt tijdelijk buiten de eigen groep op een passende plek binnen de school. Met ouders wordt op kort termijn een gesprek gepland om (de oorzaak) van het gedrag en de consequenties hiervan te bespreken. Samen wordt gekeken welke interventies nodig zijn om herhaling te voorkomen. Na dit gesprek is de leerling weer welkom in de klas.

- Weglopen voor de leerkracht en brutaal gedrag laten zien. Wat is de consequentie?

Een leerling krijgt een time-out. Op een rustige plek komt de leerling tot zichzelf, onder toezicht van onderwijs (ondersteunend) personeel. Het gedrag en de oorzaak hiervan wordt daarna besproken met de leerling. Ook wordt er duidelijk gemaakt dat dit niet geaccepteerd kan worden. Er wordt bekeken of er nog een excuus of herstelopdracht nodig is.

Bij herhaling van bovenstaand gedrag binnen een bepaalde periode, kan de school ervoor kiezen om (direct) een gele of daaropvolgend een oranje kaart toe te kennen. De leerling werkt tijdelijk buiten de eigen groep op een passende plek binnen de school.

Met ouders wordt op kort termijn een gesprek gepland om (de oorzaak) van het gedrag en de consequenties hiervan te bespreken. Samen wordt gekeken welke interventies nodig zijn om herhaling te voorkomen. Na dit gesprek is de leerling weer welkom in de klas.

- Met opzet andere leerlingen of personeel bezeren en uitschelden.
Wat is de consequentie?

Een leerling krijgt per direct een gele of daaropvolgend een oranje kaart. De leerling werkt tijdelijk buiten de eigen groep op een passende plek binnen de school. Met ouders wordt op kort termijn een gesprek gepland om (de oorzaak) van het gedrag en de consequenties hiervan te bespreken. Samen wordt gekeken welke interventies nodig zijn om herhaling te voorkomen. Na dit gesprek is de leerling weer welkom in de klas.

Na een tweede gele kaart volgt een oranje kaart. Wanneer daarna opnieuw sprake is van grensoverschrijdend gedrag, kan een rode kaart worden gegeven. Een rode kaart betekent dat een schorsing aan de orde is. De formele beslissing tot schorsing wordt door of namens het bevoegd gezag genomen.